

Avtal med Tyska Riket angående undvikande av dubbelbeskattning. Berlin den 25 april 1928.

Ratificerat av Sverige den 4 augusti 1928. Ratifikationerna utväxlade i Berlin den 14 augusti 1928.

(Tillämpningskungörelsen införd sid. 648.)

Avtal

mellan Konungariket Sverige och Tyska riket angående utjämnande av den in- och den utländska beskattningen, särskilt till undvikande av dubbelbeskattning, såvitt angår direkta skatter.

Konungariket Sverige och Tyska riket hava, för att utjämna den in- och den utländska beskattningen i de båda staterna, såvitt angår direkta skatter, särskilt för att undvika dubbelbeskattning, överenskommit att sluta avtal angående uppdelning av beskattningsrätten mellan de båda staterna med hänsyn till de olika skattekällorna.

För detta ändamål hava till fullmäktige utsetts av:

Abkommen

zwischen dem Deutschen Reich und dem Königreich Schweden zur Ausgleichung der in- und ausländischen Besteuerung, insbesondere zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiete der direkten Steuern.

Das Deutsche Reich und das Königreich Schweden sind, um auf dem Gebiete der direkten Steuern die in- und ausländische Besteuerung in den beiden Staaten auszugleichen, insbesondere die Doppelbesteuerung zu vermeiden, übereingekommen, ein Abkommen über die Aufteilung des Besteuerungsrechtes zwischen den beiden Staaten hinsichtlich der verschiedenen Steuerquellen abzuschliessen.

Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

DUBBELBESKATTNINGSAVTAL

Det första svenska avtalet för undvikande av dubbelbeskattning ingicks 1928 med Tyska riket.

Avtalet tillämpades av Sverige gentemot Tyska Demokratiska Republiken (DDR) ända fram till 1984 trots att DDR inte avsåg sig bundet av avtal ingångna av Tyska riket.

Källa: Dahlman, Fredborg, Beskattning vid utlandsvistelse, 3:e uppl 1986, K. G. A. Sandström, Svenska Dubbelbeskattningsavtal, 1949).

14 Svenska skatter i internationell jämförelse

14.1 Inledning

I detta kapitel jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder inom EU och OECD. Vid jämförelser av olika länders skatter och avgifter är det viktigt att veta att det kan föreligga skillnader mellan länderna i definitionerna av motsvarande begrepp. Även om en rad inter-

nationella organisationer, däribland OECD och EU, har utarbetat och samordnat klassifikationer och system för att göra statistiken mera jämförbar bör försiktighet iaktas vid jämförelser. Detta med hänsyn tagen till de olikheter i regelsystem, avgränsning av redovisad grupp, periodisering och kvalitet i statistiken som förekommer mellan länderna.

14.1 Tabell

BNP i OECD-länderna

GDP in the OECD-countries

	Bruttonationalprodukt Gross domestic product		årlig genomsnittlig volymökning i % ¹ annual average volume increase in %	per invånare 2000 i löpande priser, \$ per capita at current prices, \$	Antal invånare, tusental Population, thousands	
	i löpande priser och växelkurser, miljarder \$ at current prices and exchange rates, billion \$					
	2000	2001	2000-2001	löpande växelkurs current exchange rate	köpkrafts-paritet current PPPs	2000
Australien (Australia)	388,5	366,2	2,4	20 200	26 300	19 157
Belgien (Belgium)	228,8	229,6	1,0	22 300	26 200	10 251
Danmark (Denmark)	160,4	161,5	1,0	30 000	29 100	5 340
Finland (Finland)	120,9	120,9	0,7	23 400	25 200	5 181
Frankrike (France) ³	1 305,4	1 309,8	1,8	21 500	24 400	58 893
Grekland (Greece)	113,3	116,8	4,1	10 700	16 800	10 543
Irland (Ireland)	95,3	103,3	5,8	25 200	29 200	3 787
Island (Iceland) ²	8,5	7,7	3,0	30 200	29 000	281
Italien (Italy)	1 073,1	1 088,8	1,8	18 600	25 100	57 189
Japan (Japan) ²	4 765,3	4 141,4	-0,6	37 500	26 100	126 926
Kanada (Canada)	706,6	694,5	1,5	23 000	28 200	30 770
Korea (Korea)	461,5	422,2	3,0	9 800	15 200	47 008
Luxemburg (Luxembourg)	18,9	19,0	3,5	43 000	46 900	439
Mexiko (Mexico)	580,1	617,4	-0,3	6 000	9 100	97 379
Nederländerna (Netherlands)	369,5	380,1	1,1	23 200	27 800	15 926
Norge (Norway)	161,8	163,7	1,4	36 000	30 200	4 491
Nya Zeeland (New Zealand) ²	50,8	50,2	1,8	13 300	20 200	3 831
Polen (Poland)	157,6	176,5	1,1	4 100	9 600	38 646
Portugal (Portugal)	106,0	109,8	1,7	10 600	18 000	10 008
Schweiz (Switzerland) ²	239,4	247,1	1,3	33 300	30 100	7 184
Slovakien (Slovak Republic)	19,3	19,9	3,3	3 600	11 600	5 401
Spanien (Spain)	560,9	581,8	2,8	14 000	20 100	39 927
Storbritannien (United Kingdom)	1 429,7	1 424,1	2,2	23 900	24 500	59 756
Sverige (Sweden)	229,0	209,8	1,2	25 800	24 800	8 872
Tjeckien (Czech Republic)	50,8	56,4	3,6	4 900	14 300	10 272
Turkiet (Turkey) ²	199,3	148,0	-7,4	3 000	6 400	67 461
Tyskland (Germany)	1 866,1	1 846,1	0,6	22 700	25 900	82 205
Ungern (Hungary)	46,6	51,9	3,8	4 600	12 400	10 024
USA	9 810,2	10 143,2	1,2	35 600	35 600	275 372
Österrike (Austria)	188,7	188,5	1,0	23 300	27 000	8 110
OECD-Total⁴	25 512,3	25 196,4	0,9	22 700	24 000	1 120 628
EU15	7 866,0	7 889,9	1,5	20 800	24 400	376 426

Anm: (1) Varierande basår, BNP-volymökning. (2) Länder som fortfarande använder SNA 68 (gamla beräkningsmetoden av BNP). Den nya definitionen 93 SNA/95 ESA kan medföra högre BNP siffror vilket försvårar jämförbarheten mellan länder med olika definitioner. (3) Data inkluderar territorier i andra delar av världen. (4) OECD-Total inkluderar 30 länder.

Källa: OECD (2002), National Accounts och Main Economic Indicators, OECD Quarterly Labour Force Statistics (2002:2)

14.2 Jämförelser av BNP

14.2.1 PPP tar bort skillnaden i prisnivåer

Vid internationella jämförelser används oftast bruttonationalprodukten (BNP), det samlade värdet av produktionen av ett lands varor och tjänster, t.ex. för att beskriva levnadsstandarden i olika länder.

Växelkurserna bestäms huvudsakligen av utbudet av och efterfrågan på de valutor som krävs för de olika ländernas handelsförbindelser samt deras politiska och ekonomiska situation. När växelkurserna används som omräkningstal, kommer uppgifterna inte enbart att återspegla skillnader i värdet av den samlade produktionen utan också skillnader i ländernas prisnivåer. Ett sätt att

14.2 Tabell

BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare, 100 = genomsnitt för OECD

Per capita volume indices for GDP in purchasing power parities, 100 = OECD average

	1990	1995	1998	1999	2000	2001
Australien (<i>Australia</i>)	104	109	108	108	107	108
Belgien (<i>Belgium</i>)	109	113	108	109	109	109
Danmark (<i>Denmark</i>)	112	119	123	122	121	121
Finland (<i>Finland</i>)	106	98	102	103	105	105
Frankrike (<i>France</i>) ²	113	104	101	102	101	102
Grekland (<i>Greece</i>)	60	66	69	70	70	73
Irland (<i>Ireland</i>)	74	93	106	114	122	128
Island (<i>Iceland</i>) ¹	113	115	122	122	122	123
Italien (<i>Italy</i>)	106	104	106	106	105	106
Japan (<i>Japan</i>) ¹	116	117	112	110	109	108
Kanada (<i>Canada</i>)	120	118	115	117	117	117
Korea (<i>Korea</i>)	51	70	56	60	63	64
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	149	174	187	192	197	203
Mexiko (<i>Mexico</i>)	38	35	37	37	38	38
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	104	110	116	117	116	116
Norge (<i>Norway</i>) ³	114	121	130	128	126	126
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>) ¹	88	87	83	84	84	84
Polen (<i>Poland</i>)	32	36	39	40	40	40
Portugal (<i>Portugal</i>)	63	71	74	75	75	76
Schweiz (<i>Switzerland</i>) ¹	139	132	128	127	126	126
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	-	-	50	49	49	50
Spanien (<i>Spain</i>)	77	79	83	84	84	85
Storbritannien (<i>UK</i>)	103	96	103	103	102	103
Sverige (<i>Sweden</i>)	111	103	101	104	104	104
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	70	64	61	60	60	61
Turkiet (<i>Turkey</i>) ¹	31	29	29	26	27	24
Tyskland (<i>Germany</i>)	104	111	109	109	108	108
Ungern (<i>Hungary</i>)	55	47	50	51	52	54
USA	145	144	148	149	149	148
Österrike (<i>Austria</i>)	109	111	113	113	113	113
OECD 30	100	100	100	100	100	100
EU-15	101	100	102	102	102	103

Anm: Volyminindex per invånare är ej tillräckligt exakta för att kunna rangordnas. De kan användas för att gruppera länder

(1) Länder som fortfarande använder SNA 1968

Countries still using SNA 1968

(2) Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

Figures include Overseas Departments.

(3) Detta index är för det mesta konsistent med BNP-tillväxten. Den konsistensen kan dock gå förlorad vid kraftiga svängningar i relativpriser mellan åren.

Så är fallet för oljeexportören Norge pga kraftiga prisfall på olja 1998 och tredubbling av priserna 2000.

Källa: OECD, Main Economic Indicators, March 2002

komma förbi detta problem är att använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, purchasing power parities). Paritetstalen anger det antal enheter av varje valuta som ger samma köpkraft, d.v.s. samma mängd varor och tjänster oavsett prisnivån i respektive land. Talen bygger på återkommande prisundersökningar av jämförbara och representativa varor och tjänster. Det är värt att nämna att skillnaderna mellan olika länder brukar minska när BNP per capita (invånare) mäts i köpkraftspariteter i stället för någon valuta enligt växelkurserna. Sverige kommer år 2000, i BNP per capita mätt i PPP, på 17:e plats i en rangordning av 30 OECD-länder. Det är en försämring jämfört med 1999 då placeringen var 16:e plats. De tre länderna i topp är Luxemburg, USA och Norge. Schweiz har halkat ner från en tredje plats 1999 till en fjärde plats 2000. Danmark återfinns på sjätte plats och Finland har gått om Sverige och ligger nu på en 15:e plats. Om man inte tar hänsyn till ländernas prisnivåer och enbart rangordnar efter BNP per invånare i löpande priser ligger Sverige bättre till med en åttonde plats (samma som 1999).

Sverige medelmåttigt även i BNP-volyminindex

I 14.2 Tabell redovisas BNP-volyminindex per invånare i köpkraftsparitetstal. Indextalen för respektive år visar hur olika länder förhåller sig till genomsnittet för hela OECD vad gäller volymen av producerade varor och tjänster baserat på PPP-konverterade data. Sverige låg klart över genomsnittet 1990 men har därefter legat på en genomsnittlig nivå. Runt genomsnittet ligger även, bland andra, Finland, Italien, Storbritannien och Frankrike. Sveriges BNP-volyminindex mätt i PPP var ett av dem som minskade mest mellan 1990 och 2000. Större delen av minskningen ägde rum under första hälften av 1990-talet. Ännu större minskningar uppvisar Schweiz, Frankrike och Tjeckien, de två första från höga nivåer medan Tjeckien minskade från en nivå klart under genomsnittet. Irland redovisar den största ökningen mellan åren 1990 och 2000, både procentuellt och i absoluta tal. I en toppklass för sig när det gäller BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare ligger Luxemburg.

14.3 Skattekvoten

14.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått

Ett vanligt sätt att beskriva och jämföra skattesystemen är att relatera de sammanlagda skatterna och avgifterna till BNP. Denna skattekvot är ett översiktligt mått på hur stor andel av BNP som de sammanlagda skatterna tar i anspråk och kan tjäna som utgångspunkt för djupare studier av skattestrukturen i olika länder.

Det ska påpekas att skattekvoten inte är ett entydigt mått på det som brukar kallas "skattetrycket". Skillnader i olika länders skattekvot kan bero på olika tekniska lösningar för välfärdssystemen eller olika behov av offentligt finansierad välfärd beroende på kulturella eller demografiska faktorer. I Sverige är många transferreringar beskattade, medan bidragen i flera andra länder är obeskattade eller ges i form av avdrag på inkomsten vid taxeringen. Bidragstagarna kan i båda fallen erhålla en likvärdig förmån, men skattekvoten blir högre i det

första fallet och lägre i det andra fallet.

En annan aspekt är i vilken utsträckning välfärds-systemen i olika länder byggs upp genom avtal mellan arbetsgivare och anställda. De lagstadgade socialavgifterna, som dominerar i Sverige, ingår som en del i skattekvoten, men så är inte fallet med sådana avgifter som tas ut efter avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Vidare gäller att länder med ungefär samma skattekvot kan skilja sig åt vad gäller skatteslag, skattesatser och skattebaser eller definiera skattebaserna på olika sätt. Det är inte heller säkert, som vi sett i tidigare kapitel, att de debiterade skatterna faktiskt blir betalda.

En annan faktor som påverkar skattekvoten är omfattningen av skatteundandragandet och den svarta sektorn. Beräkningar av den svarta sektorn brukar ingå i BNP-beräkningen.

Det är sålunda nödvändigt att bryta ned den totala skattekvoten i olika komponenter, som speglar klassificeringen av skatterna efter exempelvis ekonomisk funktion. En sådan nedbrytning görs exempelvis i rapporter från EU:s statistiska kontor Eurostat.

Påverkan av den förändrade BNP-definitionen på skattekvoten

Den omläggning av nationalräkenskaperna (till 95 ESA) som EU-länderna är skyldiga att göra påverkar både täljaren (skatteinkomsterna) och nämnaren (BNP-måttet) vid beräkning av skattekvoten. BNP-måtten för 1997 ökade med mellan 0,8 procent (Belgien) och 7,7 procent (Korea). För Sveriges del ökade BNP med 3,8 procent. Resultatet blir minskande skattekvoter. Danmark är ett tydligt exempel på det; effekten av BNP-omläggningen var att BNP ökade med 5,0 procent och skattekvoten minskade med 2,5 procentenheter. Jämförelser mellan länder som genomfört/ännu inte genomfört omläggningen av nationalräkenskaperna försvåras självfallet, likaså studier av utvecklingen av skattekvoten över tiden. Omläggningen omfattar åren fr.o.m. 1993. I 2001 års upplaga av OECD:s Revenue Statistics är det tre länder som ännu inte har gått över till 95 ESA: Nya Zeeland, Schweiz och Turkiet.

14.3 Tabell

Skattekvoter i OECD-länderna, andel av BNP, procent

Total tax revenue in OECD, share of GDP, percent

	Procent Percent		1975	1980	1985	1990	1995	1998	1999
	1965	1970							
Australien (Australia)	22,3	22,9	26,6	27,4	29,1	29,3	29,4	29,9	30,6
Belgien (Belgium)	31,1	35,7	41,6	43,1	46,3	43,1	4,8	45,9	45,7
Danmark (Denmark)	29,9	40,4	41,4	43,9	47,4	47,1	49,4	49,8	50,4
Finland (Finland)	30,3	32,5	37,7	36,2	40,0	44,7	44,9	46,2	46,2
Frankrike (France)	34,5	35,1	36,9	40,6	43,8	43,0	44,0	45,2	45,8
Grekland (Greece)	18,2	20,9	21,0	24,0	28,6	29,4	31,7	..	37,1
Irland (Ireland)	24,9	29,9	30,2	31,5	35,1	33,6	33,1	32,2	32,3
Island (Iceland) ¹	26,2	27,0	29,6	29,2	28,4	31,4	32,1	33,6	36,3
Italien (Italy)	25,5	26,1	26,2	30,3	34,4	38,9	41,2	42,7	43,3
Japan (Japan) ¹	18,3	19,7	20,9	25,4	27,6	30,9	28,4	28,4	26,2
Kanada (Canada)	25,9	31,2	33,1	32,0	33,1	36,1	35,7	37,4	38,2
Korea (Korea)	15,2	17,7	16,9	19,1	20,5	21,1	23,6
Luxemburg (Luxembourg)	27,7	28,9	39,7	40,8	45,3	40,7	41,9	41,5	41,8
Mexiko (Mexico) ¹	16,2	17,0	17,3	16,6	16,0	16,0
Nederländerna (Netherlands)	32,8	37,1	43,0	43,4	42,4	43,1	41,9	41,0	42,1
Nya Zeeland (New Zealand) ¹	24,7	27,4	31,1	33,0	33,6	38,1	37,6	35,2	35,6
Norge (Norway)	29,6	34,9	39,9	42,7	43,3	41,8	41,5	43,6	41,6
Polen (Poland)	39,8	37,9	35,2
Portugal (Portugal) ¹	15,8	19,8	21,2	24,6	27,1	29,6	32,7	34,2	34,3
Schweitz (Switzerland) ¹	19,6	22,5	27,9	28,9	30,6	30,6	33,5	35,1	34,4
Slovakien (Slovak Republic)	37,1	35,3
Spanien (Spain)	14,7	16,9	19,5	22,9	27,6	33,0	32,8	34,2	35,1
Storbritannien (UK)	30,4	37,0	35,4	35,3	37,7	36,0	35,2	37,2	36,3
Sverige (Sweden)	35,0	39,8	43,4	47,1	48,3	53,7	47,6	52,0	52,2
Tjeckien (Czech Republic)	40,1	38,3	40,4
Turkiet (Turkey) ¹	10,6	12,5	16,0	17,9	15,4	20,0	22,6	28,7	31,3
Tyskland (Germany) ²	31,6	32,9	36,0	33,1	32,9	32,6	38,2	37,0	37,7
Ungern (Hungary)	42,4	38,7	39,2
USA	25,0	27,7	26,9	27,0	26,1	26,7	27,6	28,9	28,9
Österrike (Austria)	33,9	34,9	37,7	39,5	41,6	40,2	41,6	44,4	43,9
EU 15	25,8	28,9	31,1	35,8	38,6	39,2	40,1	41,3	41,6
OECD	27,8	31,2	34,1	32,1	33,8	35,0	36,1	37,0	37,3

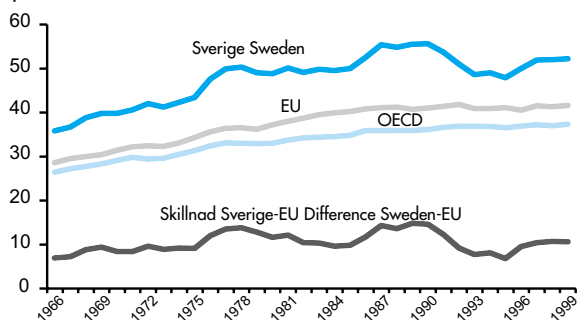
Anm: (1) Länder med skattekvoter beräknade enligt den gamla BNP-definitionen (SNA 68/ESA 79). Den nya BNP-definitionen 93 SNA/95 ESA medför för vissa länder avsevärt lägre skattekvoter vilket försvårar jämförbarheten mellan länder som använder olika BNP-definitioner. (2) Förenade Tyskland fr.om. 1991, dessförinnan Västtyskland

Källa: OECD 2001, Revenue Statistics 1965-2000.

14.4 Diagram

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, OECD och EU 1965-1999, procent av BNP

Total tax revenues in Sweden, EU and OECD 1965-1999, percent of GDP

Anm: Medelvärdena för OECD respektive EU ovägda.

Källa: OECD (2001), Revenue Statistics 1965-2000.

14.5 Tabell

Skatteinkomst 1999 enligt OECD-klassificering, andel av totala skatteinkomster, procent

Tax revenue 1999 according to OECD-classification, share of total tax revenues, percent

	Inkomster och vinster			Sociala avgifter			Särskilda löne-skatter	Egendom	Varor och tjänster			Övrigt	
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets-givare			Totalt	Moms m.m	Punkt-skatter		
	Income and profits			Social security contributions					Goods and services				Other
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consumption	Excise duties		
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000	
Australien (Australia)	59,2	43,3	15,9	-	-	-	6,4	9,4	25,0	8,0	12,7	-	
Belgien (Belgium)	38,6	30,6	7,9	31,7	9,7	19,3	-	3,3	25,4	15,9	7,3	-	
Danmark (Denmark)	58,9	50,6	5,9	4,2	3,5	0,6	0,6	3,5	32,5	19,2	11,7	0,0	
Finland (Finland)	41,0	31,9	9,1	25,5	4,3	20,1	-	2,4	31	18,7	11,4	0,1	
Frankrike (France)	24,0	17,6	6,4	36,1	8,8	25	2,1	7	26,8	17,3	8,6	3,9	
Grekland (Greece)	26,4	14,2	8,7	30,9	16,8	14	0,5	5,1	36,7	21,7	13,1	0	
Irland (Ireland)	42,2	30,1	12,1	12,9	3,9	8,1	0,3	5,5	38,4	22,0	14,6	-	
Island (Iceland)	39,1	34,9	4,2	7,9	0,2	7,7	-	7,0	45,8	29,7	12,8	0,2	
Italien (Italy)	34,0	26,4	7,7	28,5	5,5	20,0	0,0	4,6	27,5	13,7	11,2	5,1	
Japan (Japan)	31,4	18,5	12,9	37,2	14,4	19,1	-	11,0	20,1	9,6	8,2	0,3	
Kanada (Canada)	48,9	38,1	9,8	13,6	5,3	8,0	2,1	10,1	24,7	14,3	8,7	0,6	
Korea (Korea)	24,8	15,6	8,9	17,2	8,4	8,8	0,3	13,7	40,2	17,9	20,4	3,9	
Luxemburg (Luxembourg)	36,2	18,7	17,6	26,0	11,6	11,1	-	9,5	27,8	15,0	12,5	0,2	
Mexiko (Mexico)	30,0	-	-	17,8	-	-	-	-	51,0	19,6	30,4	1,2	
Nederländerna (Netherlands)	25,3	15,2	10,1	40,0	-	11,6	-	5,1	28,0	16,9	8,7	0,5	
Nya Zeeland (New Zealand)	57,2	41,8	11,1	-	-	-	0,8	5,8	36,2	25,8	8,0	0,0	
Norge (Norway)	35,8	28,2	7,6	24,5	8,3	14,6	-	2,4	37,2	21,3	14,5	0,0	
Polen (Poland)	30,5	23,1	7,4	28,1	-	28,1	0,6	3,2	37,6	22,8	14,5	7,9	
Portugal (Portugal)	28,8	16,9	11,7	25,4	9,4	14,5	-	3,3	41,3	23,7	17,1	0,7	
Schweiz (Switzerland)	36,2	29,0	7,2	35,6	11,5	11,1	-	8,3	19,9	11,2	7,4	-	
Slovakien (Slovak Republic)	24,0	12,6	8,0	40,2	7,9	24,7	-	1,7	34,1	20,5	13,4	0,0	
Spanien (Spain)	28,1	19,5	8,0	34,8	5,5	24,1	-	6,2	30,0	17,5	10,2	0,5	
Storbritannien (UK)	39,2	28,8	10,4	17,1	17,1	7,3	-	10,9	32,3	18,8	11,9	0,0	
Sverige (Sweden)	41,6	35,6	6,0	25,3	5,8	19,1	7,5	3,7	21,4	13,8	7,0	0,1	
Tjeckien (Czech Republic)	22,3	12,9	9,5	43,7	9,8	27,9	0,0	1,5	32,5	18,7	11,5	0,0	
Turkiet (Turkey)	32,9	27,0	5,8	14,3	5,7	7,3	-	2,8	35,7	30,0	5,1	14,3	
Tyskland (Germany)	29,8	25,1	4,8	39,3	17,3	19,3	-	2,5	28,0	18,4	8,7	0,0	
Ungern (Hungary)	23,2	17,3	5,9	33,7	5,6	27,4	0,3	1,7	40,4	24,9	14,9	0,8	
USA	49,1	40,7	8,3	23,9	10,5	12,2	-	10,7	16,4	7,6	6,8	-	
Österrike (Austria)	28,7	22,9	4,1	34,3	14,2	16,8	6,2	1,3	28,3	19,0	7,8	0,8	
EU 15	34,9	25,6	8,7	27,5	8,2	15,6	1,2	4,9	30,4	18,1	10,8	0,8	
OECD	35,3	26,3	8,8	25,1	7,3	14,9	1,0	5,4	31,7	18,5	11,7	1,3	

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OECD (2001), Revenue Statistics 1965/2000

Skattekvoten i dag

I 14.3 Tabell redovisas skattekvoterna i OECD-länderna år 1965-1999. Sverige och Danmark är nu, efter omläggningen av nationalräkenskaperna, de enda länderna med en skattekvot över 50 procent. Skattekvoten i Sverige var 52,2 procent 1999, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 41,6 procent. OECD-genomsnittet 1999 var 37,3 procent. Mexiko har den lägsta skattekvoten i OECD-16 procent. Med undantag för Korea, Japan, USA och Australien (med skattekvoter mellan 20 och 30 procent) så ligger resten av OECD-ländernas skattekvoter ganska jämnt fördelade i spannet 30 till 50 procent.

Skattekvoten har ökat

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, EU och OECD

mellan 1965 och 1999 framgår av 14.4 Diagram. De genomsnittliga skattekvoterna för EU respektive OECD avser samtliga nuvarande medlemsländer.

Mellan 1970 och 1980 ökade Sveriges skattekvot kraftigt, från ca 40 till närmare 50 procent, vilket speglar utbyggnaden av den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen. Både OECD och EU-genomsnittet har stigit trendmässigt under perioden. Skillnaden mellan skattekvoterna i Sverige och EU har varierat mellan åren. Störst var den från mitten av 1980-talet fram till skattereformen 1990/91, då den vissa år var över 14 procentenheter högre i Sverige. Åren efter skattereformen minskade skillnaden i skattekvot till omkring åtta procentenheter men har på senare år ökat igen. Skillnaden i skattekvot 1999 mellan Sverige och EU-genomsnittet var 10,6 procentenheter.

14.6 Tabell

Skatteinkomst 1999 enligt OECD-klassificering, andel av BNP, procent

Tax revenue 1999 according to OECD-classification, percent of GDP, percent

	Inkomster och vinster			Sociala avgifter			Särskilda löne-skatte	Egendom	Varor och tjänster			Övrigt
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets-givare			Totalt	Moms m.m	Punkt-skatter	
	Income and profits			Social security contributions					Goods and services			
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consumption	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (Australia)	18,1	13,2	4,9	-	-	-	2,0	2,9	7,6	2,5	3,9	-
Belgien (Belgium)	17,6	14,0	3,6	14,5	4,4	8,8	-	1,5	11,6	7,3	3,3	-
Danmark (Denmark)	29,6	25,5	3,0	2,1	1,8	0,3	0,3	1,8	16,3	9,7	5,9	0,0
Finland (Finland)	19,0	14,7	4,2	11,8	2,0	9,3	-	1,1	14,3	8,7	5,3	0,0
Frankrike (France)	11,0	8,1	2,9	16,6	4,1	11,5	0,9	3,2	12,3	8,0	3,9	1,8
Grekland (Greece) ²	9,8	5,3	3,2	11,5	6,2	5,2	0,2	1,9	13,6	8,0	4,9	0,0
Irland (Ireland)	13,6	9,7	3,9	4,2	1,3	2,6	0,1	1,8	12,4	7,1	4,7	-
Island (Iceland)	14,2	12,7	1,5	2,9	0,1	2,8	-	2,5	16,6	10,8	4,6	0,1
Italien (Italy)	14,7	11,4	3,3	12,3	2,4	8,7	0,0	2,0	11,9	5,9	4,9	2,2
Japan (Japan)	8,2	4,8	3,4	9,7	3,8	5,0	-	2,9	5,3	2,5	2,1	0,1
Kanada (Canada)	18,7	14,6	3,7	5,2	2,0	3,1	0,8	3,9	9,4	5,5	3,3	0,2
Korea (Korea)	5,8	4,2	2,1	4,1	2,0	2,1	0,1	3,2	9,5	4,2	4,8	0,9
Luxemburg (Luxembourg)	15,2	7,8	7,3	10,9	4,8	4,7	-	4,0	11,6	6,3	5,2	0,1
Mexiko (Mexico)	5,1	-	-	3,0	-	-	-	-	8,6	3,3	5,1	0,2
Nederländerna (Netherlands)	10,6	6,4	4,2	16,8	-	4,9	-	2,2	11,8	7,1	3,7	0,2
Nya Zeeland (New Zealand)	20,4	14,9	4,0	-	-	-	0,3	2,1	12,9	9,2	2,9	0,0
Norge (Norway)	14,9	11,7	3,2	10,2	3,5	6,1	-	1,0	15,5	8,9	6,0	0,0
Polen (Poland)	10,7	8,1	2,6	9,9	..	9,0	0,2	1,1	13,2	8,0	5,1	0,0
Portugal (Portugal)	9,9	5,8	4,0	8,7	3,2	5,0	-	1,1	14,2	8,1	5,9	0,2
Schweiz (Switzerland)	12,5	10,0	2,5	12,2	4,0	3,8	-	2,9	6,8	3,9	2,5	-
Slovakien (Slovak Republic)	8,5	4,4	2,8	14,2	2,8	8,7	-	0,6	12,0	7,2	4,7	0,0
Spanien (Spain)	9,9	6,9	2,8	12,2	1,9	8,4	-	2,2	10,5	6,1	3,6	0,2
Storbritannien (UK)	14,2	10,5	3,8	6,2	2,6	3,5	-	3,9	11,7	6,8	4,3	0,0
Sverige (Sweden)	21,7	18,6	3,2	13,2	3,0	10,0	3,9	1,9	11,2	7,2	3,7	0,0
Tjeckien (Czech Republic)	9,0	5,2	3,8	17,6	4,0	11,3	0,0	0,6	13,1	7,5	4,7	0,0
Turkiet (Turkey)	9,8	7,4	2,4	5,8	2,2	2,8	-	0,9	11,2	9,4	1,5	3,6
Tyskland (Germany)	11,2	9,4	1,8	14,8	6,5	7,3	-	0,9	10,6	6,9	3,3	0,0
Ungern (Hungary)	9,1	6,8	2,3	13,2	2,2	10,7	0,1	0,6	15,8	9,8	5,8	0,3
USA	14,2	11,8	2,4	6,9	3,0	3,5	-	3,1	4,7	2,2	2,0	-
Österrike (Austria)	12,6	10,1	1,8	15,1	6,2	7,4	2,7	0,6	12,4	8,4	3,4	0,4
EU 15 ²	14,7	10,9	3,5	11,4	3,3	6,6	0,5	1,9	12,3	7,3	4,4	0,4
OECD ²	13,3	10,1	3,3	9,4	2,7	5,8	0,4	1,9	11,3	6,6	4,1	0,4

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OCED (2001), Revenue Statistics 1965/2000.

14.3.2 Skattekvotens sammansättning

De olika skatternas andel av de totala skatteinkomsterna

Skattekvotens sammansättning varierar mellan olika länder. I 14.5 Tabell redovisas skattens sammansättning i OECD-länderna år 1999. När det gäller andelen skatt på inkomster och vinster av de totala skatterna ligger Sverige (41,6 procent) över genomsnittet för både EU (34,9 procent) och OECD (35,3 procent). Tre länder ligger klart högst med andelar mellan 57 och 59 procent; Australien, Danmark och Nya Zeeland. Minst andel redovisas för Tjeckien, 22,3 procent. När det gäller beskattningen av fysiska personer ligger Sverige klart över genomsnittet för OECD medan motsatt förhållande råder vid beskattningen av juridiska personers

inkomster och vinster.

De sociala avgifternas andel av de totala skatterna är störst i Tjeckien, 43,7 procent. I Slovakien, Tyskland, Nederländerna och Japan ligger de sociala avgifterna också runt 40 procent av de totala skatterna. Sverige ligger här strax under EU-genomsnittet, drygt 25 procent. I Danmark står de sociala avgifterna för en marginell del, ca 4 procent. De anställda står för en mindre del av de sociala avgifterna i Sverige än genomsnittligt i EU medan arbetsgivarna svarar för en större del.

Skatt på varor och tjänster står för i genomsnitt 31,7 procent av de totala skatterna i OECD-länderna. Sverige ligger här lågt med en andel på 21,4 procent, endast Japan, Schweiz och USA ligger lägre. Störst betydelse har skatter på varor och tjänster i Mexiko (51 procent) och på Island (45,8 procent). Av skatterna på varor och tjänster svarar momsens för störst andel av skatteinkomsterna i Turkiet och på Island (ca 30 procent) och punktskatterna i Mexiko (drygt 30 procent).

De olika skatternas andel av BNP

I 14.6 Tabell redovisas de olika skatternas andel av BNP i OECD-länderna 1999. Sverige som ju har den högsta skattekvoten ligger över genomsnittet för de flesta skatterna och särskilt när det gäller skatt på inkomster och vinster. Andelen skatt på egendom av BNP ligger i Sverige på snittet för både EU och OECD. Andelarna skatt på varor och tjänster och övriga skatter ligger för Sverige något under EU-genomsnittet och på OECD-genomsnittet.

14.3.3 Nedbrytning av skattekvoten

Inledning

För att studera skattestrukturen i olika länder behöver

14.7 Tabell

Indelning av skatterna enligt nationalräkenskaperna, Sverige och EU år 1997, procent av icke reviderad BNP
 Taxes classified according to national accounts, Sweden and EU 1997, percent of unrevised GDP

	Sverige	EU 15
Indirekta skatter (Indirect taxes)	16,3	13,9
Mervärdesskatt (VAT)	7,5	7,0
Punktskatter (Excise duties)	4,1	3,5
Övrigt (Other)	4,8	3,5
Direkta skatter (Direct taxes)	22,8	13,7
Fysiska personer (Individuals)	19,5	9,3
Juridiska personer (Legal entities)	2,8	3,0
Övrigt (Other)	0,5	1,4
Socialavgifter (Social security contributions)	15,2	15,0
Arbetsgivaravgifter (Employer's contributions)	12,1	8,2
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	2,7	5,0
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self employed)	0,4	1,9
Totalt (Total)	54,3	42,5

Anm: Skattekvoter beräknade enligt den gamla BNP-definitionen (SNA 68/ESA 79). EU 15 vägda medelvärden.

Källa: Eurostat (2000), Structures of the taxation system in the European Union 1970-1997.

¹ Tyvärr saknas nyare siffror för tabellerna 14.7 - 14.9 då liknande undersökningar har inte gjorts under senare år. Tabellerna har behållits då de ger en intressant översyn.

vi som redan nämnts klassificera skatterna på lämpligt sätt. I tabellerna 14.7-14.9 är skattekvoterna beräknade efter icke reviderad BNP (SNA68/ESA79) vilket medför högre nivåer¹.

Indelning enligt nationalräkenskaperna

Den vanligaste indelningen är den som förekommer i nationalräkenskaperna, där skatterna delas in i direkta och indirekta skatter (se kapitel 1) samt socialförsäkringsavgifter. Utgångspunkten för klassificeringen av skatterna enligt denna indelning är om den som är skattskyldig kan övervältra skatten på någon annan, t.ex. genom att ta ut högre priser. Skatter på inkomst och förmögenhet kan inte övervältras och räknas som direkta medan mervärdesskatt och punktskatter räknas som indirekta.

I grova drag svarar direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter för omkring var sin tredjedel av den totala beskattningen i EU. Likheter mellan EU-ländernas skattesystem är större vad gäller indirekta skatter än direkta skatter. Sett i ett längre tidsperspektiv har de direkta skatterna ökat sin andel och de indirekta skatterna minskat sin andel. Minskningen i den indirekta beskattningen hänför sig till punktskatterna med undantag av energi- och miljörelaterade skatter.

I 14.7 Tabell har vi gått ett steg längre i indelningen av skatterna enligt nationalräkenskaperna. De indirekta skatterna ligger på en något högre nivå i Sverige än i EU totalt. De direkta skatterna är betydligt högre medan socialavgifterna ligger på ungefär samma nivå i Sverige som EU-genomsnittet (1997). I Sverige tar vi dock relativt sett ut mindre i allmänna egenavgifter och mera i arbetsgivaravgifter jämfört med flertalet övriga EU-länder. Fysiska personers direkta skatter 1997 uppgick till 19,5 procent av BNP i Sverige jämfört med drygt 9 procent i genomsnitt i EU.

Indelning efter ekonomisk funktion

En alternativ indelning, av skatterna som används i kapitelindelningen av denna årsbok, är efter ekonomisk funktion. Då är istället utgångspunkten vad som beskat-

14.8 Tabell

Indelning av skatterna efter ekonomisk funktion, Sverige och EU år 1997, procent av icke reviderad BNP

Taxes classified by economic function, Sweden and EU 1997, percent of unrevised GDP

	Sverige	EU 15
Arbete (Labour)	36,5	23,5
Anställda (Employees)	20,3	12,9
Arbetsgivare (Employers)	14,4	8,4
Egenföretagare (Self-employed)	1,8	2,3
Konsumtion (Consumption)	12,0	11,4
Kapital (Capital)	5,9	7,5
Totalt (Total)	54,3	42,5
därav miljö (environment)	3,2	6,7

Anm: Skattekvoter beräknade enligt den gamla BNP-definitionen (SNA 68/ESA 79). EU 15 vägda medelvärden.

Källa: Eurostat (2000), Structures of the taxation system in the European Union 1970-1997.

tas (skattebaserna), t. ex. arbete, kapital och konsumtion. Skatt på arbete delas i sin tur upp på inkomstskatt på arbete och sociala avgifter. Skatt på kapital avser innehav, överlåtelse och avkastning av olika kapitalformer, som fast och lös egendom, värdepapper m. m. Med konsumtionsskatter avses alla skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare och producenter eller säljare. Skattebasen är i det fallet oftast en kvantitet av en vara eller tjänst.

Av produktionsfaktorerna är arbete den viktigaste skattebasen i alla EU-länder, följt av konsumtion och övriga skattebaser, däribland kapital. Den långsiktiga trenden är att konsumtionsskatterna (de indirekta skatterna) har minskat sin andel av den totala beskattningen. Den största skillnaden i skattestruktur mellan Sverige och EU ligger i beskattningen av arbete. I Sverige svarar skatt på anställdas arbete för drygt en tredjedel av BNP, vilket är mer än tio procentenheter högre än EU-genomsnittet. En del av skillnaden beror som redan nämnts på förekomsten av skattepliktiga förmåner i Sverige.

Indelning efter mottagare

Slutligen kan skattestrukturen studeras efter mottagare av skatterna, som central och regional/lokal samhällsnivå, socialförsäkringssektorn och EU. Indelningen speglar inte nödvändigtvis vilken makt eller inflytande som respektive nivå har. I länder där t.ex. den regionala/lokala nivån inte har egna skatteinkomster, kan kommunerna eller deras motsvarigheter i andra länder istället vara garanterade statsbidrag.

Den centrala nivån, d.v.s. staten, erhåller största delen av skatteintäkterna i alla medlemsländerna men skillnaderna är stora vad gäller typ av skatt som tillfaller respektive nivå. I allmänhet är konsumtionsskatterna den största inkomstkällan för staten. I Sverige, Danmark och Finland erhåller den regionala/lokala nivån (i Sverige landsting och kommuner) en betydligt större del av skatteintäkterna än i resten av EU. Detta beror naturligtvis på den kommunala inkomstskatten, som exempelvis i Sverige svarar för drygt 90 procent av inkomstskatten för fysiska personer. I övriga EU-länder härrör de kommunala skatteinkomsterna huvudsakligen från fastighetsskatt. Beträffande Sveriges bidrag till EU under perioden 1995-1998 sker en reduktion genom återbetalningar av s.k. infasningsavgifter från EU.

14.9 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, Sverige och EU 1997, procent av icke reviderad BNP

Taxes broken down by receiving administrative level, Sweden and EU 1997, percent of unrevised GDP

	Sverige	EU 15
Stat (Central government)	25,3	22,9
Kommuner (Local government)	16,9	4,0
Socialförsäkringssektorn (Social security funds)	11,3	14,9
EU (EC institutions)	0,8	0,7
Total	54,3	42,5

Anm: Skattekvoter beräknade enligt den gamla BNP-definitionen (SNA 68/ESA 79). EU 15 vägda medelvärden.

Källa: Eurostat (2000), Structures of the taxation system in the European Union 1970-1997.

I 14.10 Tabell nedan redovisas indelning av skatter efter mottagare som andel av totala skatteinkomsterna för OECD-länderna 1999. Tabellen är uppdelad i två grupper; federala länder och icke federala länder (som Sverige tillhör). I vissa länder, som Nya Zeeland, Irland och Mexiko, är staten mottagare av nästan alla skatter. Staten tar emot en majoritet av skatterna i ca två tredjedelar av länderna. I Sverige är statens andel ca 60 procent. Den kommunala sektorn som mottagare är störst i Danmark och i Sverige (drygt 30 procent) men även i Japan (ca 26 procent). Socialförsäkringssektorn tar emot störst andel av skatterna i Frankrike, Tjeckien, Tyskland och Nederländerna (drygt 40 procent). Motsvarande andel i Sverige är ca 9 procent.

14.10 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, OECD-länderna 1999, procent av de totala skatteinkomsterna

Taxes broken down by receiving administrative level, OECD countries 1999, percent of total taxes

	Statlig	Delstatlig	Kommunal	Socialförsäkringssektorn
	Federal or Central government	State government	Local government	Social Security Funds
Federala länder				
Federal countries				
Australien (Australia)	79,0	18,0	3,1	-
Belgien (Belgium)	36,3	23,8	4,5	35,4
Kanada (Canada)	41,3	36,5	8,6	13,6
Mexiko (Mexico)	82,2	-	-	17,8
Schweiz (Switzerland)	29,3	20,6	14,5	35,6
Tyskland (Germany)	30,4	22,1	7,9	39,5
USA	45,0	19,1	12,0	23,9
Österrike (Austria)	52,5	9,4	10,1	28,0
Övrigt medelvärde	49,5	18,7	7,6	24,2
Ej federala länder				
Unitary countries				
Danmark (Denmark)	64,0	-	31,9	4,2
Finland (Finland)	53,0	-	21,6	25,4
Frankrike (France)	44,1	-	10,2	45,7
Grekland (Greece)	69,3	-	1,1	29,6
Irland (Ireland)	87,0	-	1,9	11,1
Island (Iceland)	77,2	-	22,8	-
Italien (Italy)	61,9	-	9,4	28,6
Japan (Japan)	36,7	-	26,1	37,2
Korea (Korea)	66,5	-	16,3	17,2
Luxemburg (Luxembourg)	68,6	-	5,8	25,6
Nederländerna (Netherlands)	56,5	-	3,0	40,5
Nya Zeeland (New Zealand)	93,7	-	6,3	-
Norge (Norway)	58,8	-	18,0	23,2
Polen (Poland)	55,7	-	16,2	28,1
Portugal (Portugal)	66,7	-	6,7	26,6
Slovakien (Slovak Republic)	53,6	-	3,9	38,7
Spanien (Spain)	48,4	-	17,0	34,6
Storbritannien (UK)	78,5	-	4,1	17,4
Sverige (Sweden)	60,5	-	30,6	8,9
Tjeckien (Czech Republic)	44,6	-	11,8	43,7
Turkiet (Turkey)	67,4	-	14,1	18,5
Ungern (Hungary)	63,7	-	5,3	31,0
Övrigt medelvärde	65,5	-	13,5	25,5

Källa: OCED (2001), Revenue Statistics 1965-2000.

14.4 Skatt på arbete

14.4.1 Olika definitioner och regelsystem

Som nämndes inledningsvis i detta kapitel är internationella jämförelser avseende skatter och avgifter svåra att göra på grund av att det kan föreligga skillnader mellan länderna i definitionerna av dessa begrepp. Än svårare är det att göra jämförelser avseende skattesatser och skatteuttag per individ eftersom regelsystemen varierar kraftigt mellan olika länder.

14.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala

Istället för att göra direkta jämförelser avseende skattesatser, som måste kompletteras med beskrivningar av hur skatteunderlaget beräknas, kan andra jämförelser göras. Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den procentuella disponibla inkomsten. I 14.11 Tabell redovisas den disponibla inkomsten 2000 i förhållande till lönen för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna. Med disponibel inkomst avses här bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar i procent av bruttolönen.

Lite kvar av lönen i Sverige

Jämfört med kollegor i de andra OECD-länderna får en svensk industriarbetare med genomsnittlig lön förhållandevis lite kvar av lönen när man dragit från skatten och sociala avgifter samt lagt till transfereringar. I Sverige får ensamstående behålla 67,1 procent av lönen och gifta med två barn 76 procent. När det gäller ensamstående är den disponibla inkomsten lägre i Belgien, Danmark, Finland, Nederländerna och Tyskland jämfört med i Sverige. Även gifta med två barn (en inkomst) får mindre kvar av lönen i Danmark, Finland, Nederländerna, Polen och Turkiet jämfört med i Sverige. Störst andel av sin lön får en ensamstående med genomsnittlig industriarbetarlön kvar i Korea och Mexiko (samma länder 1999). Gifta med två barn på Island, i Luxemburg och Tjeckien har, på grund av transfereringar, en disponibel inkomst som är högre än lönen.

Vid högre inkomster (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) ser situationen likartad ut. För ensamstående utan barn är den disponibla inkomsten lägre i Belgien, Danmark, Finland, Nederländerna, Tyskland och Ungern än i Sverige där ensamstående får behålla dryga 60 procent av bruttolönen. Även gifta med två barn får mindre kvar av bruttolönen i sex länder: Belgien, Danmark, Nederländerna, Polen, Turkiet och Tyskland. Störst andel får ensamstående behålla i Korea och Mexiko (ca 90 procent av lönen) och familjer i Luxemburg, Korea och Mexiko.

14.4.3 Höga marginalskatter för höginkomsttagare

Marginalskatternas storlek och deras betydelse är ett ofta återkommande diskussionsämne. I 14.12 Tabell redovisas marginalskatterna (samt sociala avgifter för

14.11 Tabell

Disponibel inkomst 2000, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, procent av bruttolönen

Disposable income 2000, by wage levels as percentage of the average wage for an production worker, as percent of gross pay

	Ensamstående		Gift med 2 barn	
	Single		Married, 2 children	
	100%	167%	100+0%	100+67%
Australien (Australia)	77,2	69,7	86,5	21,3
Belgien (Belgium)	58,1	51,0	78,9	67,0
Danmark (Denmark)	55,9	48,5	69,3	61,3
Finland (Finland)	66,4	59,2	75,7	74,4
Frankrike (France)	73,2	69,5	85,0	80,8
Grekland (Greece)	81,9	76,1	81,8	82,6
Irland (Ireland)	79,7	67,9	94,6	86,5
Island (Iceland)	78,6	72,7	102,7	85,3
Italien (Italy)	71,5	66,1	85,2	75,4
Japan (Japan)	83,8	80,5	88,0	85,5
Kanada (Canada)	73,4	69,0	84,0	77,0
Korea (Korea)	90,8	85,9	93,6	92,1
Luxemburg (Luxembourg)	73,4	64,0	100,8	91,3
Mexiko (Mexico)	97,1	89,5	97,1	99,9
Nederländerna (the Netherlands)	63,8	60,7	75,0	69,5
Norge (Norway)	70,8	63,0	82,4	77,4
Nya Zeeland (New Zealand)	80,5	75,2	84,5	80,9
Polen (Poland)	68,6	67,5	74,4	69,2
Portugal (Portugal)	82,3	75,6	91,3	87,8
Schweiz (Switzerland)	78,7	73,8	91,8	85,5
Slovakien (Slovak Republic)	80,1	76,1	96,8	87,4
Spanien (Spain)	81,5	76,5	90,7	86,3
Storbritannien (UK)	76,4	74,0	85,9	82,3
Sverige (Sweden)	67,1	60,8	76,0	73,3
Tjeckien (Czech Republic)	76,8	73,8	101,0	84,9
Turkiet (Turkey)	71,3	73,1	71,3	71,9
Tyskland (Germany)	58,0	51,4	80,4	67,4
Ungern (Hungary)	67,6	58,5	85,3	79,8
USA	74,5	68,3	84,7	78,9
Österrike (Austria)	72,1	65,6	92,4	85,9

Anm: För ensamstående: 100% gäller en normalinkomsttagare och 167% en höginkomsttagare. För gifta med barn: 100+0% betyder att en av föräldrarna arbetar heltid medan den andra är hemma och 100+67% betyder att familjen har två inkomsttagare men att en arbetar deltid.

Källa: OECD, Taxing Wages 2000-2001, 2001 Edition, Table 4

anställda) i OECD-länderna 2000. Sverige har för gruppen medelinkomsttagare, t.ex. industriarbetare, inte särskilt höga marginalskatter. Marginalskatten för en genomsnittlig industriarbetare ligger mellan 13,6 och 57,9 procent i OECD-länderna. Sverige ligger på en genomsnittlig nivå (35,2 procent). Marginalskatterna är över 50 procent för en genomsnittlig industriarbetarlön i Belgien, Tyskland, Nederländerna, Irland och Danmark.

Den högsta marginalskatten i Sverige är dock bland de högsta och den inträder vid en lägre inkomstnivå än i de flesta andra länder. Marginalskatten för inkomstläget 167 procent av genomsnittslönen för en industriarbetare var 50,4 procent i Sverige 2000 (50,6 procent 1999). Fem länder ligger högre: Danmark, Belgien, Finland Luxemburg och Ungern.

Beskattningsmetoden för familjer, sam- eller särbeskattning, varierar i olika länder. Sverige tillämpar särbeskattning. I drygt hälften av länderna är marginalskatten lägre för gifta med barn än ensamstående vid samma inkomstnivåer (totalt för familjen). I ett flertal länder, däribland Sverige, är marginalskatten på samma nivå för ensamstående som för familjer med en inkomsttagare.

När man kommer upp i högre inkomstnivåer och två inkomsttagare (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) har nästan alla länder lägre marginalskatter för familjer än för ensamstående med samma inkomstnivå. Undantagen är bland andra Kanada, Nederländerna, Storbritannien och Italien.

Marginalskatterna för en familj med en genomsnittlig industriarbetarlön ligger för Sveriges del i mitten bland OECD-länderna. Även vid en inkomstnivå på 167 procent av genomsnittslönen ligger Sverige i mittenskiktet med 35,2 procent i marginalskatt.

14.5 Skatt på kapital

14.5.1 Rörliga skattebaser

Skattebaserna i kapitalbeskattningen (med undantag för fastighetsbeskattningen) är rörliga. Detta sätter gränser för hur hög kapitalbeskattningen kan vara i ett land utan att kapitalet flyttar utomlands. Samtidigt innebär kravet på likformig beskattning av kapital och arbete att skattesatserna för respektive produktionsfaktor bör ligga på ungefär samma nivå. I ett land som Sverige med hög beskattning av arbete innebär detta ett skattepolitiskt dilemma.

14.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra

Samma reservation som gjordes ovan beträffande skatt på arbete och internationella jämförelser gäller i lika hög grad, om inte högre, skatt på kapital. Vad som beskat-

14.12 Tabell

Marginalskatt, olika lönenivåer i procent av genomsnittslön för en industriarbetare, procent av bruttolönen, 2000 procent

Marginal tax rates, by wage levels as percentage of average wage for a production worker, percent of gross wage, 2000 percent

	Ensamstående Single persons			Gifta med två barn Married with two children		
	67%	100%	167%	100+0%	100+33%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	31,5	31,5	48,5	61,5	31,5	31,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	54,1	55,5	60,5	51,4	61,0	55,9
Danmark (<i>Denmark</i>)	50,7	50,7	63,3	45,2	50,7	50,7
Finland (<i>Finland</i>)	42,4	48,0	53,7	48,0	48,0	48,0
Frankrike (<i>France</i>)	46,0	33,5	36,2	21,0	30,5	25,8
Grekland (<i>Greece</i>)	15,9	28,5	41,1	28,5	28,5	28,5
Irland (<i>Ireland</i>)	22,0	50,5	46,7	28,5	28,5	28,5
Island (<i>Iceland</i>)	36,1	36,0	36,0	36,0	36,0	36,0
Italien (<i>Italy</i>)	36,1	36,1	36,1	44,5	44,5	44,5
Japan (<i>Japan</i>)	17,4	21,5	30,8	18,6	18,6	18,6
Kanada (<i>Canada</i>)	30,0	42,0	37,2	52,6	47,0	47,0
Korea (<i>Korea</i>)	10,3	13,6	26,5	13,6	13,6	13,6
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	33,6	42,5	53,2	13,9	13,9	35,4
Mexiko (<i>Mexico</i>)	8,9	15,9	22,0	15,9	15,9	15,9
Nederländerna (<i>the Netherlands</i>)	45,8	53,1	50,0	41,8	53,1	53,1
Norge (<i>Norway</i>)	35,8	35,8	49,3	35,8	35,8	35,8
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	21,0	21,0	39,0	21,0	21,0	21,0
Polen (<i>Poland</i>)	34,2	34,2	34,2	34,2	34,2	34,2
Portugal (<i>Portugal</i>)	25,0	26,0	36,0	25,0	25,0	25,0
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	24,3	30,1	35,4	23,8	24,8	29,6
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	23,3	23,3	34,6	23,3	23,3	23,3
Spanien (<i>Spain</i>)	26,5	28,9	32,9	23,2	28,9	28,9
Storbritannien (<i>UK</i>)	32,0	32,0	22,0	32,0	32,0	32,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	38,3	35,2	50,4	35,2	35,2	35,2
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	25,6	30,0	34,4	43,2	43,2	25,6
Turkiet (<i>Turkey</i>)	31,8	31,8	25,6	31,8	31,8	31,8
Tyskland (<i>Germany</i>)	52,0	57,9	49,1	51,9	51,8	54,8
Ungern (<i>Hungary</i>)	40,5	40,5	50,5	40,5	40,5	40,5
USA	29,6	29,6	42,6	50,6	29,6	29,6
Österrike (<i>Austria</i>)	37,0	42,9	47,0	42,9	42,9	42,9

Anm: För gifta: 100% gäller en inkomsttagare, 133 och 167% gäller två inkomsttagare i familjen

Källa: OECD (2001), Taxing Wages 2000-2001, 2001 Edition, Table 6

tas, olika fribelopp innan skatt börjar tas ut och olika regler för hur real eller nominell realisationsvinst beräknas gör att jämförelser är svåra att göra.

Försök med harmonisering av beskattningen

Inom EU pågår för närvarande arbete med att försöka harmonisera beskattningen av den löpande inkomsten av kapital, bankräntor m.m. Många länder saknar helt och hållet beskattning av ränteinkomster och sett i det perspektivet kan den svenska skattesatsen på 30 procent sägas vara hög. Eftersom avdragsrätt föreligger för skuldräntor (vilket oftast inte är fallet i länder som saknar beskattning av inkomsträntor) ger dock den svenska beskattningen av räntor och utdelningar ett underskott för staten (räntenetto var år 2000 minus 14 miljarder kronor).

När det gäller skatt på reavinst är den formella och även den faktiska skatten i allmänhet betydligt högre i Sverige än bland EU-länderna. I Sverige sker beskattning av nominellt beräknade reavinst medan flera länder i EU korrigerar för inflationen eller beskattar inte reavinst. I flera länder minskar också skatten med hänsyn till innehavstid.

Förmögenhets- och fastighetsbeskattningen varierar stort både vad gäller förekomsten av skatt överhuvudtaget och miniminivåer och beräkningssätt. Endast ett fåtal OECD-länder hade exempelvis förmögenhetsskatt år 2002: Finland, Frankrike, Island, Luxemburg, Norge, Spanien och Sverige (se 14.13 Tabell). I Nederländerna avskaffades förmögenhetsskatten den 1 januari 2001.

14.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen

Vad gäller företagsbeskattningen har flertalet industriländer sänkt skattesatserna och breddat skattebaserna under det senaste decenniet. Den ökade internationaliseringen och därmed den ökade konkurrensen om investeringar och företagens villkor har bidragit till denna utveckling. Särskilt påtaglig har skattesänkningarna varit i små länder, som t.ex. de nordiska.

Dubbelbeskattning i Sverige

I flera länder är den formella skattesatsen för utdelningsinkomster högre än i Sverige, men lättnader av skilda

slag medför att den effektiva skatten ändå ofta understiger motsvarande svensk skatt. Vad som främst påverkar den totala skattebelastningen är förekomsten av eventuell "dubbelbeskattning", d.v.s. utdelningarna beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna. Den sammanlagda skattesatsen för utdelade bolagsinkomster i Sverige var 49,6 procent år 2002. Detta innebär att Sverige ligger på genomsnittet för OECD enligt uppgifterna i 14.14 Tabell. Vid de bakomliggande beräkningarna har dock förutsatts att ägarna i respektive land har maximal marginalskatt.

Om jämförelsen i stället skulle förutsätta genomsnittlig marginalskatt skulle Sveriges relativa position försämrats. För länder med progressiv beskattning av utdelningsinkomster är den genomsnittliga marginalskatten lägre än den maximala. För att reducera den sammanlagda skattesatsen tar en del länder inte ut

14.14 Tabell

Skattesatser för företagens vinster (bolagsskatt) på utdelad vinst, procent

Tax on corporate income, percent

	Procentsats Percent rate		Total skatt på utdelad vinst 2002
	1 januari 2001 1 Jan 2001	1 januari 2002 1 Jan 2002	Total tax on delivered profits 2002
Australien (<i>Australia</i>)	34	30	48,5*
Belgien (<i>Belgium</i>)	40	40	49,1
Danmark (<i>Denmark</i>)	30	30	60,1
Finland (<i>Finland</i>)	29	29	29,0
Frankrike (<i>France</i>)	35	34	66,1**
Grekland (<i>Greece</i>)	25/35/37	25/35	40,0**
Irland (<i>Ireland</i>)	20	16	51,3
Island (<i>Iceland</i>)	30	18	37,0
Italien (<i>Italy</i>)	40	40	44,9**
Japan (<i>Japan</i>)	42	42	70,4
Kanada (<i>Canada</i>)	42	39	57,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	37	30	67*
Mexiko (<i>Mexico</i>)	35	35	35,0
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	30/35	29/35	54,2
Norge (<i>Norway</i>)	28	28	28,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	33	33	39,0
Polen (<i>Poland</i>)	28	28	44,0**
Portugal (<i>Portugal</i>)	35	33	46,4
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	25	25	56,8
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	29	25	39,7**
Spanien (<i>Spain</i>)	35	35	52,7
Storbritannien (<i>UK</i>)	30	30	47,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	28	28	49,6
Sydkorea (<i>South Korea</i>)	31	30	48,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	31	31	41,4**
Turkiet (<i>Turkey</i>)	33	33	65,0
Tyskland (<i>Germany</i>)	38	38	45,2
Ungern (<i>Hungary</i>)	18	18	55,7
USA	40	40	70,1
Österrike (<i>Austria</i>)	34	34	50,5

Anm: Skattesatserna är avrundade till hela procent. När flera skattesatser är angivna för ett land innebär det oftast att det är lägre skattesatser för mindre företag. Total skatt på utdelad vinst avser sammanlagd skatt på utdelad vinst i bolags- och ägarled som andel av bolagsvinst före alla skatter. Maximal marginalskatt har antagits i ägarleden för respektive land. Detta överskattar Sveriges relativt förmånliga position om jämförelsen i stället skall avse en genomsnittlig ägare. *2001, **2000
Källor: KPMG (2002) Corporate Tax Rate Survey-January 2002, och OECD Tax Data Base 2002. (Anders Kristoffersson, Finansdepartementet)

14.13 Tabell

Europeiska länder med förmögenhetsskatt, 2002

European countries with wealth tax, 2002

	Procentsats Percent rate	Fribelopp, kr Assets exceeding, SEK
Finland (<i>Finland</i>)	0,9	1 695 000
Frankrike (<i>France</i> *)	0,55-1,8	6 565 000
Island (<i>Iceland</i>)	1,2-1,45	417 000
Luxemburg (<i>Luxembourg</i> *)	0,5	318 000
Norge (<i>Norway</i>)	0,6-1,1	149 000
Spanien (<i>Spain</i> *)	0,2-2,5	1 531 000
Sverige (<i>Sweden</i>)	1,5	1 500 000/2 000 000

Anm: Valutakurser 2002-09-12. För Sverige gäller det lägre fribeloppet ensamstående och det högre gifta eller samboende. *2001.

Källa: IBFD (International Bureau of Fiscal Documentation), European Taxation, Supplementary Service.

någon bolagsskatt på utdelningar. Alternativt medges ett avdrag hos aktieägaren för den skatt som företaget redan har betalt.

14.6 Skatt på varor och tjänster

14.6.1 Samarbete inom EU

Beträffande skatt på varor och tjänster har Sveriges medlemskap i EU inneburit vissa förändringar. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

14.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU

För EU:s inre marknad är förmodligen mervärdesskatten det skatteslag som har störst betydelse. Skillnader i medlemsstaternas mervärdesskattesatser riskerar att snedvrída konkurrensen eller att leda till omläggning av handeln över gränserna. Hittills anses detta dock inte ha skett i någon större omfattning trots den stora variationen i medlemsstaternas skattesatser (14.15 Tabell). Den nuvarande harmoniseringen av mervärdesskatten är det minimum som medlemsstaterna ansett nödvändig för att den inre marknaden överhuvudtaget ska fungera. På sikt är emellertid strävan att de nuvarande skillnaderna i mervärdesskattesatserna ska utjämnas.

Miniminivån för normalskattesatsen 15 procent

Miniminivån i EU för mervärdesskattesystemets standardskattesats eller normalskattesats är 15 procent, en nivå som för närvarande endast Luxemburg tillämpar.

Det aritmetiska medelvärdet av normalskattesatserna uppgår till ca 19,5 procent.

Momsskattesatserna varierar kraftigt inom EU

Vid sidan av den normala nivån kan medlemsländerna tillämpa en eller två reducerade skattesatser, dock inte lägre än 5 procent på ett antal varor och tjänster. Dessa specificeras närmare i en särskild bilaga till gemenskapens mervärdesskattedirektiv och omfattar t.ex. livsmedel, läkemedel, persontransporter, böcker, tidningar, entrébiljetter till olika föreställningar, hotell och camping, hälsovård och socialpolitik. Tillämpningen av bilagan är frivillig, vilket har lett till att de reducerade skattesatserna varierar mellan 5 och 12,5 procent med ett ovägt genomsnitt på ca 8 procent.

Det förekommer även en s.k. superreducerad skattesats i vissa länder på mellan noll och fyra procent. Exempelvis Storbritannien tillämpar nollskattesats på ett flertal varor och tjänster, däribland livsmedel, barnkläder och böcker. Nollskattesatser finns angivna i lagstiftningen för respektive länder. Undantagna från skatteplikt i Sverige är bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet (se kapitel 5).

I 14.15 Tabell redovisas de normala skattesatserna samt de reducerade skattesatserna för ett antal utvalda varor och tjänster för respektive land år 2002. Skattesatserna avser det procentuella påslaget på varor och tjänster. Sverige har tillsammans med Danmark den högsta normala mervärdesskattesatsen bland EU-länderna, 25 procent. Sverige tillämpar dock i högre grad än Danmark reducerade skattesatser. Förutom i de nordiska länderna ligger den normala skattesatsen bland EU-länderna i intervallet 15-21 procent.

Inom OECD-länderna utanför EU varierar de generella skattesatserna kraftigt. Island och Norge har höga

14.15 Tabell

Mervärdesskattesatser på vissa varor och tjänster den 1 maj 2002, procent

VAT rates on certain goods and services in May 1st 2002, percent

	Normal skattesats Normal VAT rate	Skattesats på livsmedel VAT rates on food- stuffs	vatten water supplies	läkemedel pharma- ceutical products	person- transporter passenger transport	böcker books	hotell hotel
Belgien (<i>Belgium</i>)	21	6 / 12 / 21	6	6 / 21	6/0/-	6	6/ -
Danmark (<i>Denmark</i>)	25	25	25	25	-/0	25	25
Finland (<i>Finland</i>)	22	17	22	8	8	8	8
Frankrike (<i>France</i>)	19,6	5,5	5,5	5,5 / 19,6	5,5	5,5/19,6	5,5
Grekland (<i>Greece</i>)	18	8	8	8 / 18	8	4	8
Irland (<i>Ireland</i>)	21	0 / 12,5 / 20	-	0	-	0	12,5
Italien (<i>Italy</i>)	20	4 / 10	10	10/ 20	-/10	4	10
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	15	3	3	3 / 15	- / 3	3	3
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	19	6	6	6/19	- / 6/19	6	6
Portugal (<i>Portugal</i>)	17	5 / 12 / 17	5	5 / 17	5	5	5
Spanien (<i>Spain</i>)	16	4 / 7	7	4 / 16	7	4	7
Storbritannien (<i>Great Britain</i>)	17,5	0/17,5	0 / 17,5	0 / 5/ 17,5	0	0	17,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	25	12 / 25	25	25 / 0	6/0	6	12
Tyskland (<i>Germany</i>)	16	7 / 16	7	16	7 / 16	7	16
Österrike (<i>Austria</i>)	20	10	10	20	10	10	10

Anm: Där 0 eller - anges som skattesats är varan/tjänsten undantagen från skatteplikt. I 0-fallet får ingående skatt dras av.

Källa: European Commission, Vat Rates Applied in the Member States of the Community, DOC/2908/2002 - EN.

skattesatser (24,5 respektive 24 procent), Japan och Kanada tillämpar låga skattesatser (5 respektive 7 procent) och USA saknar helt generell mervärdesskatt. Australien införde en generell mervärdesskatt på 10 procent fr.o.m. 1 juli år 2000.

14.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av mineraloljor (bränslen), alkohol och tobak.

Varierande skattesatser inom energibeskattningen

I 14.16 Tabell redovisas de totala skatterna på vissa bränslen i EU år 2002. En jämförelse mellan skattesatserna visar att det kan förekomma stora skillnader i såväl nivå på skattesatserna som omfattningen av energibeskattningen. För bensin är dock skillnaderna relativt små. Storbritannien tar ut högst punktskatt på bensin men har å andra sidan en mycket låg momsskattesats (fem procent). Grekland har de lägsta skattesatserna på bensin. Sverige ligger någonstans i den nedre delen av listan men tillhör tillsammans med Danmark de länder som har högst moms (25 procent). Minimiskattesatsen för blyfri bensin år 2002 är 0,287 euro per liter (ca 2,70 kr). Punktskatterna på diesel för industriellt bruk och uppvärmning skiljer sig avsevärt mellan länderna. Österrike och Italien ligger högst för industri respektive värme medan Belgien och Luxemburg har de lägsta skattesatserna på diesel för dessa ändamål. Sverige tillämpar relativt höga skattesatser inom detta område.

14.16 Tabell

Punktskatter på bensin och diesel i EU-länderna, april 2002, euro per 1000 liter

Excise duties on petrol and gas oil in the EU, April 2002, EURO per 1000 litre

	Bensin Petrol		Diesel Gas Oil			Moms, % VAT, %
	Blyad	Blyfri	Drivmedel	Industri/ kommersiella ändamål	Värme	
	Leaded	Unleaded	Propellant	Industry/comm. purposes	Heating	
Belgien (Belgium)	552	494	290	19	5	21
Danmark (Denmark)	625	539	368-405	281	281	25
Finland (Finland)	635-643	559-567	304-329	64	64	22
Frankrike (France)	..	571-620	374	41	41	19,6
Grekland (Greece)	337	296-318	245	245	18	18
Irland (Ireland)	512	401-506	302-354	47	47	21/12,5
Italien (Italy)	557	520	382	114	360	20
Luxemburg (Luxembourg)	424	372	253	19	5	15/12
Nederländerna (Netherlands)	679	609	325-340	47	47	19
Portugal (Portugal)	549	479	272	272	33	17/12
Spanien (Spain)	429	396-427	294	80	80	16
Storbritannien (Great Britain)	886	742-791	742-839	51	51	17,5/5
Sverige (Sweden)	544	475-478	345-376	257	257	25
Tyskland (Germany)	690	624-639	440-455	61	61	16
Österrike (Austria)	479	407	282	282	69	20

Anm: Skattesatserna i tabellen avser normala skattesatser. Avvikelser av olika slag kan förekomma för olika delområden. T.ex. har man i Sverige en lägre skattesats (55,38 euro per 1000 liter) på diesel som används i industrin, för andra ändamål än som drivmedel.

Källa: European Commission, Excise Duty Tables

Sverige ligger högst när det gäller alkoholskatten

För spritdrycker är den lägsta normalskattesatsen år 2002 5,50 euro per liter ren alkohol. Det motsvarar drygt 50 kr, vilket kan jämföras med den svenska alkoholskatten på cirka 500 kr per liter. För vin är minimiskatten i EU 0 kr per liter. I 14.17 Tabell jämförs alkoholskatterna på sprit och vin i april 2002. För att beräkna den fullständiga skatten skall också mervärdesskatt påföras (se 14.15 Tabell). Sverige har den högsta skattesatsen på sprit inom EU tätt följd av Finland. När

14.17 Tabell

Alkoholskatter på vin och sprit i EU-länderna, maj 2002, euro per liter

Excise duty on still wine and ethyl alcohol in EU, May 2002, EURO per litre

	Vin Wine	Sprit Ethyl alcohol
Belgien (Belgium)	0,47	16,61
Danmark (Denmark)	0,95-1,42	36,98
Finland (Finland)	2,35	50,46
Frankrike (France)	0,03	14,50
Grekland (Greece)	0	9,08
Irland (Ireland)	2,73	27,62
Italien (Italy)	0	6,45
Luxemburg (Luxembourg)	0	10,41
Nederländerna (Netherlands)	0,59	15,04
Portugal (Portugal)	0	8,36
Spanien (Spain)	0	7,40
Storbritannien (Great Britain)	2,50	31,68
Sverige (Sweden)	2,27	51,51
Tyskland (Germany)	0	13,03
Österrike (Austria)	0	10,00
EU miniminivå (minimum excise duty EU)	0	5,50

Källa: European Commission, Excise Duty Tables

det gäller vin har Sverige lämnat första platsen och ligger nu på en fjärdeplats efter Irland, Storbritannien och Finland. Hälften av EU-länderna har ingen skatt på vin alls. Från och med den 1 januari 2002 får man för privat bruk ta in 2 liter sprit, 6 liter starkvin, 26 liter vin och 32 liter starköl från annat EU-land till Sverige.

Sverige ligger under miniminivån för tobaksskatt

I alla EU-länder består tobaksskatten av två delar, en styckeskatt per cigarett eller annan tobaksvara och en värderelaterad skatt som uppgår till en viss procent av detaljhandelspriset (14.18 Tabell). Därtill kommer mervärdesskatten. När det gäller tobaksskatten, låg Sverige före sänkningen den 1 augusti 1998 på ungefär samma nivå som flertalet övriga EU-länder. Det innebär en skattesats i intervallet 56 till 65 procent av detaljhandelspriset. Efter sänkningen är skatten knappt 50 procent av detaljhandelspriset. Denna nivå är lägre än miniminivån på 57 procent och lägst i EU men cigarettpriset i Sverige är fortfarande högt. Fyra länder har ett högre pris 2002; Storbritannien, Irland, Danmark och Finland. Lägst är cigarettpriset i Spanien. Att detaljhandelspriset på cigaretter i Sverige fortfarande är högt beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler och dels på den höga mervärdesskatten.

Förslag till skatt på lågpriscigarett

Under 2002 har EU-direktiven om strukturer och skattesatser i fråga om tobaksskatt ändrats. Ändringarna tar sikte på beskattning av lågpriscigarett. I budgetpropositionen för 2003 föreslår regeringen att det med stöd av ändringarna i EU-direktiven ska införas en minimipunktskatt för lågpriscigarett. Förslaget innebär att ett fast minimibelopp om 60 euro (ca 545 kronor) per 1000 cigaretter ska tas ut. Dessutom har i direktivet tillkommit en bestämmelse som kompletterar den nuvarande miniminivån om 57 procent. Denna säger att de med-

lemsstater som tar ut en punktskatt på minst 90 euro (ca 865 kronor) per 1000 cigaretter inte behöver uppfylla 57-procentskravet.

14.7 EU och skattepolitiken

14.7.1 Inledning

Intresset för jämförelser av skattesystemet i Sverige med andra länders skattesystem har ökat sedan Sverige blev medlem i EU år 1995. Ett skäl är strävandena inom EU att fördjupa det europeiska samarbetet och underlätta den gemensamma marknadens funktionssätt genom beslut inom olika samhällsområden. Skattepolitiken, som hittills har betraktats som ett område där varje land beslutar om sina egna regler, utgör inget undantag. Svenska folkets urgamla rätt att sig självt beskatta gäller med andra ord inte längre oinskränkt.

14.7.2 Skattebaserna mer eller mindre rörliga

Den fria rörligheten av människor, kapital, varor och tjänster inom EU tvingar helt enkelt medlemsländerna att samarbeta om skattepolitiken. De flesta skattebaser, d.v.s. vad som är föremål för beskattning i ett land, är mer eller mindre rörliga. Den kanske enda orörliga skattebasen är fast egendom. Indirekt påverkas dock boendekostnaderna och därmed också flyttingsbenägenheten av fastighetsskatten. Fastighetsskatten uppgick till 23 miljarder kr inkomståret 2000 motsvarande cirka 2 procent av de totala skatterna och avgifterna i Sverige (se kapitel 4).

Om kapitalbeskattningen eller varubeskattningen i ett visst land är mycket högre än i andra länder, riskerar vi att motsvarande skattebaser flyttar utomlands. Alternativt kommer gränshandeln och smugglingen av låg- eller obeskattade varor från andra länder att öka. Det sistnämnda är redan ett faktum vad gäller alkohol och tobak.

14.18 Tabell

Tobaksskatt i EU-länderna, april 2002

Excise duty on tobacco, April 2002

	Stycke- skatt, % Specific excise, %	Värde- skatt, % Ad valorem excise, %	Summa punktskatt, % Total excise, %	Summa skatt inkl moms, % Total tax, VAT incl, %	Pris per paket euro Price per packet EURO
Belgien (Belgium)	11,16	45,84	57,00	74,36	2,82
Danmark (Denmark)	40,45	21,22	61,67	81,67	4,03
Finland (Finland)	7,56	50,00	57,56	75,60	4,00
Frankrike (France)	3,80	55,19	58,99	75,38	3,60
Grekland (Greece)	3,64	53,86	57,50	72,75	2,30
Irland (Ireland)	43,25	18,73	61,98	79,34	5,00
Italien (Italy)	3,73	54,26	58,00	74,67	2,07
Luxemburg (Luxembourg)	10,17	46,84	57,01	67,72	2,08
Nederländerna (Netherlands)	36,49	20,51	57,00	72,97	2,83
Portugal (Portugal)	39,74	23,00	62,74	77,27	1,95
Spanien (Spain)	4,23	54,00	58,23	72,02	1,85
Storbritannien (Great Britain)	43,53	22,00	65,53	80,42	7,01
Sverige (Sweden)	10,67	39,20	49,87	69,87	3,85
Tyskland (Germany)	35,40	23,31	58,71	72,50	3,16
Österrike (Austria)	14,22	42,00	56,22	72,89	2,69

Källa: European Commission, Excise Duty Tables

14.19 Tabell

Sveriges avgifter till och bidrag från EU 1996-2001, mnkr

Sweden's contributions to and from the EU 1996-2001, MSEK

Avgifter/bidrag	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Fees/allowances						
Summa avgifter (Total fees)	13 152	19 524	20 935	20 884	22 295	23 272
Momsbaserad avgift (VAT-based fee)	8 087	10 298	9 149	7 348	8 168	7 939
BNI-baserad avgift (GNI-based fee)	5 419	6 736	8 672	9 085	9 688	9 396
Tullmedel (Customs duty)	3 046	2 861	3 030	2 814	2 979	3 048
Övriga importavgifter (Other import fees)	222	286	359	335	311	278
Storbritannien-avgift (Great Britain fee)				1 302	1 147	2 610
Infasningsrabatt (Repayment of fees)	-3 622	-657	-275	0	0	0
Summa bidrag m m (Total allowances)	6 771	8 228	9 613	9 296	9 031	8 485
Jordbruks- och fiskefonder (Agricultural and fishing funds)	5 744	6 810	7 251	7 140	7 318	7 124
Regionalfonden (Regional fund)	199	612	451	923	797	252
Socialfonden (Social fund)	792	668	1 671	1 112	696	1 039
Övriga bidrag (Other allowances)	37	138	240	122	221	70
Nettobetalingar till EU (Net payments to the EU)	6 381	11 296	11 322	11 588	13 264	14 787

Källa: Ekonomistyrningsverket, Budgetprognos 2002:2

Anm: Övriga importavgifter avser särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter.

Konkurrensfrågor av olika slag är viktiga i EU. Företagen skall kunna konkurrera på lika villkor på marknaden och delta i upphandlingar av varor och tjänster i alla medlemsländerna. I kampen mot arbetslösheten, som uppgick till i genomsnitt 8,2 procent i EU det första halvåret 2002 (en minskning från 9,4 procent 1999), försöker alla medlemsländerna att dra till sig investeringar och skapa nya arbetsplatser. Om skillnaderna i skattesystemen är alltför stora, eller om utländska företag gynnas skattemässigt framför inhemska, uppkommer en skattekonkurrens mellan medlemsländerna om företagsetableringar och investeringar.

14.7.3 Skatterna påverkar EU:s budget

Ett ytterligare skäl att jämföra skattesystemen är att delar av dem har betydelse för EU:s budget, som medlemsländerna gemensamt bidrar till. Medlemsländernas avgiftsbetalningar till EU är att betrakta som skatter. Sveriges nettobetalingar till EU uppgick år 2001 till 14,8 miljarder kronor. Jämfört med år 2000 är det en ökning med cirka 1,5 miljarder kr (se 14.19 Tabell). Den BNI-baserade avgiften¹ år 2001 var 9,4 miljarder kr och den momsbaserade avgiften 7,9 miljarder kr. Jordbruks- och fiskefonderna stod för den största delen av Sveriges bidrag från EU, 8,5 miljarder kr. Av de samlade skatterna och socialavgifterna i EU:s medlemsländer tillfaller knappt en procent EU.

Den momsbaserade avgiften finansierade drygt 36 procent av EU:s totala budget 2001 på 92 miljarder euro (833 miljarder kr, en siffra som kan jämföras med Sveriges statsbudget på 677 miljarder kr). Denna avgift utgjorde knappt en procent av mervärdesskattebasen. Den nationella skattebasen korrigeras så att en enhetlig skattebas erhålls. Andelen av EU:s budget som finansieras av den momsbaserade avgiften har stadigt

minskat sedan 1996 medan andelen finansierad av den BNI-baserade avgiften har ökat. För 2001 gäller att 47 procent av EU:s budget finansieras av den BNI-baserade avgiften. Ökningen av EU-avgifterna under 1995-1997 förklaras till stor del av uppreviderade avgiftsbaser för tidigare år – främst basen för moms. En annan orsak är att överskotten från föregående års EU-budgetar, vilka skall betalas tillbaka till medlemsländerna, har minskat.

Tull och avgifter som erläggs i varje medlemsland på import från tredje land, dvs. länder utanför EU, räknas som EU:s egna medel och tillfaller unionen efter avdrag på tio procent för medlemsländernas administrationskostnader.

14.7.4 EU-samarbetet kommit långt inom moms och punktskatter

Skattereglerna i Sverige och andra länder påverkar beslut om investeringar, konsumtion, sparande och sysselsättning. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t. ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

Beslut har också fattats om en ”uppförandekod” för företagsbeskattningen och om rekommendationer för skatt på sparande. Inom andra beskattningsområden, som skatt på arbete, har EU utfärdat rekommendationer om en minskning av beskattningen. Generellt gäller att medlemsstaternas nationella skattesystem måste vara förenliga med den grundläggande icke-diskrimineringsprincipen i gemensamhetslagstiftningen. Medborgare från en medlemsstat som bor i en annan medlemsstat får inte beskattas enligt mindre gynnsamma skattesatser än landets egna medborgare.

¹ Den reala BNI (bruttonationalinkomsten) inkluderar till skillnad från BNP nettofaktorinkomsterna och exporten deflaterad med importprisindex. Detta kan medföra att BNI utvecklas långsammare än BNP